

brengt nu de Satan in de kinderen des Boozes het boos beginsel tot wasdom, de heerschappij der zonde. De kerk wordt vergaderd temidden van de groeiende vijandschap der wereld. Ieder ondergaat een gedaanteverandering.

Maar dan is ook duidelijk, dat dit de crisis beteekent voor de kerk. Want het is den vijand begonnen om met het onkruid het goede zaad te verstikken. De Heiland zegt in vers 41, dat de Zoon des menschen straks Zijne engelen uitzenden zal om uit Zijn koninkrijk te vergaderen al de ergernissen. Hij geeft ons alzoo Zelf den draad in handen om den satanischen opzet te zien. Immers ergernissen, dat zijn struikelblokken, waarover iemand vallen kan, zoodat hij niet meer opstaat. De Satan wil de wereld — de akker van Gods welbehagen — vol struikelblokken leggen, om de kinderen van het koninkrijk te doen struikelen, zoodat zij niet meer opgaan tot God, maar afvallig worden. Voor dat leggen dezer scandala gebruikt hij de kinderen des Boozes. Zij worden zijn instrumenten. Hij jaagt ze op. Hij inspireert ze. Hij brengt ze tot hun helse gedachten. Wij kunnen hier o.a. denken aan vervolging, verdrukking, aan het communisme, en aan de komende boycot van den Antichrist. Zoo komt de wereld vol te liggen met scandala, en wordt de kerk ingeklemd tusschen de werkers der ongerechtigheid. En er komen tijden, waarin het leven benauwd wordt, en het bloed der martelaren wegvloeit, en kinderen des koninkrijks terecht komen in gevangenissen en concentratiekampen. En in zulke tijden, waarin de kerk wordt omringd van alle zijden, komt de vraag naar de lippen: Waarom komt Jezus niet, en redt Hij Zijn schapen niet uit den nood? Waarom grijpt Hij niet in als in de arena's de wilde beesten aanstormen, en zendt Hij Zijn engelen niet om de Zijnen te bevrijden? Is dat Zijn machteloosheid? Neen, dat is Zijn wil. Hij stelt Zijn komst uit tot den dag des oogstes. Hij laat onkruid en tarwe tezamen opwassen. Hij grijpt niet telkens van boven af in. Hij komt niet om de arena's schoon te vegen, om op wonderlijke wijze de concentratiekampen open te breken.

Balans van „Oosterbeek” (IV)

De exegese van

„niets, minder dan niets”

Blijkbaar hebben de synodocratische figuren achter de schermen de lijn bepaald: wel Oosterbeek radicaal afwijzen wanneer het — hoe slap ook — van zonde bij de hooggeloopte synode gewagen durft, maar toch het vuurtje gaande houden: ons aan het lijntje houden, en twijfel aan de rechtmatigheid of noodzakelijkheid der vrijmaking, zouden dat geen goederen zijn?

Nu heeft dr G. M. den Hartogh, die soms uit zijn slof schiet, en dan later, gewaarschuwd, weer wat bijspijkt, eerst gezegd van ds Bos: we hebben aan hem niets, minder dan niets. Thans komt daar een ietwat „gemoedelijker”, „interpretatie” overheen.

Eerst wordt daarin gezegd, dat de op Oosterbeek II uitgebrachte kritiek van dr Ridderbos (Sr en Jr) toch veel „vriendelijker” was dan die van ons. Dat is zoo: wij hebben ds Bos dadelijk gezegd, dat wij niet met hem spelen zouden, wat anderen wel zouden doen. Vervolgens wordt met de hand op het hart verzekerd, dat de heeren Ridderbos en Den Hartogh geen extremisten zijn; oh, hoe kon zoo'n beste broeder Bos en hoe konden andere „vrijgemaakte bezwaarden” (van ds H. Veldkamp, synodocraat, rept dr den H. niet) nu zóó iets zich laten ontvallen? „Die professoren” (Oudestraat) behooren waarlijk niet tot de extremisten”; dixi. De zaakgerechtigheid van leeruitspraken en tuchtbesluiten (het staat er heusch) handhaaft dr den Hartogh „als naar den wil des Heeren” (totdat het tegendeel blijkt), en dat zal wel niet gebeuren, want als iemand ook maar in die richting wees, in 1944, of wijst, in 1949, dan is men er als de kippen bij om het geluid te smoren of te negeren, zie maar de revisieverzoeken, en het advies de Bondt, om de getuigenissen van Oosterbeek II, hoe mager ook, dood te zwijgen).

Maar dan komt het mooie weer: eerst hebben ze met ds Bos hun aanmoedigingsspel gespeeld, en heeft Toornvliet, natuurlijk in contact met de H.H. Ridderbos en Den Hartogh, het „ambt der geloovigen”, ja, ja, het staat er heusch, aangemoedigd, om zich te laten „activeeren”, en heeft ds Bos zich laten vangen in dit wankle spel, om, toen hun deputaten niet wilden, de onze te kunnen gerieve te „doorbreken”. Maar thans is het met dat ambt der geloovigen, nu het ook dr den Hartogh wat uit de hand valt, niets meer gedaan. Nu volgt dit:

„Laat het ambt der geloovigen niet geactiveerd worden tot groter verwarring, onrust en verdeeldheid in de kerken. Werkt mee, dat niemand onder de bekoring van de leuze van het juiste midden tussen twee uiterste polen in de richting gaat van hen, die de rechte weg verlaten hebben en tot kerkcheuring gekomen zijn. Zij erkennen zelf, dat door de toestanden en handelingen in hun eigen kerkgemeenschap steeds meer licht valt over hetgeen in de kerkcheuring is geschied. Verbindt door hun gelijkt te geven in hetgeen waarin zij ongelijkt hadden, toch niet, dat hun de ogen geheel open gaan voor de volle werkelijkheid”.

En deze werkmethode beteekent nu ook de crisis in de kerk. Want Hij is wel bij ons naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest. En Hij maakt ook Zijn genade overvloedig, en stort Zijn hemelsche gaven in ons uit. En in al onze benauwdheden is Hij medebenauid. Maar Hij slaat Zijne en onze vijanden niet neer, als wij den smeltkroes ingaan en bindt soverain aan Zijn werkmethode, en zegt: Zalig is hij, die aan Mij niet geërgerd zal worden, als hij verdrukt, vervolgd, versmaad wordt. Zalig is hij, die de scandala overwint door het geloof, die de boeien verdraagt om Zijnen wil, en die wachten kan op den dag des oogstes, en zich bindt aan Zijn werkmethode, omdat zijn Heere en Zaligmaker ook gebonden is aan het welbehagen Gods.

Zalig is hij, die wachten kan, die zijn hart opwaarts in den hemel verheffen kan. Want deze wereld is gekocht door het bloed des Lams, en zij wordt als een tempelstad toebedeeld uit de glorie van den Geest, met open wegen en effen heirbanen tot God. En op den dag des oogstes zal Hij Zijn engelen uitzenden om alle struikelblokken op te ruimen, die onze wegen blokkeerden, en alle werkers der ongerechtigheid verdrijven uit onze straten, die dan straten van goud zullen zijn. Wij zullen ze niet meer ontmoeten, die ons benauwden. En wij zullen geen barricades meer zien in onze opgang tot God. De wereld wordt schoongeveegd opdat de liederen Hummaïloth onverhinderd kunnen gezongen worden. Als wij Hem maar zien, en maar volharden in het doen van den wil des Vaders. De Heere Christus gaat voorop. Hij is de Zaaier. De Satan volgt Hem. En de crisis neemt toe. En de benauwdheid groeit. Maar wie zijn hart opwaarts in den hemel verheft, ziet ook den Oogster komen, den Zoon des menschen met Zijn legerscharen met Zijn wapenen en Zijn ruiters om de wereld — Gods tempelstad — vrij te maken, en overal gebaande wegen te bereiden voor de kinderen des koninkrijks. Vlakke, gebaande heirwegen om den Vader te dienen.

Zalig is hij, die Hem blijft verwachten, Zaaier en Oogster naar het welbehagen Gods. v. d. B.

KERKELIJK LEVEN

Dat beteekent dus (wat wij voorspelden): laat alstubbliet die zotte vrijgemaakten zich losmaken van Schilder en nog wat, haalt ze daarna aan, en richt op dit doel uw Kerk-politiek van nu af aan.

Voorts wordt opgekomen tegen de klacht, dat de synodocraten „bagatelliseeren”. Van ds Bos wordt gezegd:

„En hij doet het voorkomen, dat die professoren in tegenstelling met „Oosterbeek” de binding aan een speciaal uitgelegde leeruitspraak, die volgens hem de acute aanleiding was tot de vrijmaking en een overheersende invloed heeft gehad op tal van schorsingen, gaan bagatelliseren, wat hij veroordeelt als „al te dwaas” (zulk een „scherpe veroordeling” hebben de professoren zich in hun artikelen met betrekking tot ds Bos e.a. niet veroorloofd). Maar dit beweren en dit voorgeven is weer beslist onjuist. Wij vonden en vinden de officiële leeruitspraken en tuchtbeslissingen wel terdege van groot belang en we gevoelen ons daarom van 's Heren wege geroepen ze naar vermogen te handhaven. Wij willen de binding (niet aan één, maar ook aan veel andere leeruitspraken, sommige eigenlijk van groter gewicht dan die ene, die louter herhaling was) — volstrekt niet bagatelliseren”.

Dat wil dus zeggen: wij bagatelliseeren 't spul wel, want nu de weggewerkten verdwenen zijn, kunnen ze in Ruinerwold-Koekange, en in Enschede (Heerenveen) en in de krant van de heeren dr Schelhaas-Algra tienmaal erger dingen doen, dan K. S. of Greijdanus deed, maar wij zeggen natuurlijk dat we nooit bagatelliseeren, want wij deden alles voor 't aangezicht des Heeren en 1946 is immers voorzien van den kop, dat 1942 heelmaal te handhaven is?

Daarna doet dr Den Hartogh verslag van de kronkelredeneering van ds Volten: hoewel Volten mede onderkend had dat ieder terecht uit de officiële stukken kon concluderen dat er WEL te eng gebonden was, heeft Volten gepubliceerd, dat er RUIMTE GELATEN WAS voor de these, dat ieder OOK uit de officiële stukken terecht tot de conclusie kon komen dat er NIET te eng gebonden was. Waartoe men zich al kan opwerken! Eerst — zie boven — ging het over een „speciaal uitgelegde” (!!!) leeruitspraak. Nu over „ruimte laten”, een term van dr J. G. Geelkerken, die destijds door de synode van Assen deswege op de korrel is genomen. Om dan te concluderen, dat het JA van Volten qua Oosterbeekenaar identiek is met het NEEN van Volten qua op het matje geroepen verloochenaar van Oosterbeek en van zijn eigen handteekening. Wie verwacht van zulke menschen nu nog iets voor een strijd voor de waarheid? Woudt U terecht concluderen dat men ergens tegen is? Spaar de moeite; uit dezelfde woorden kan men ook terecht betoogen dat men er altijd VOOR was.

Er is één zin in Den Hartogh's artikelje, die ons juist lijkt. Het is de laatste, maar hij komt uit dezen mond veel te laat:

Het is alles bewijs te meer, dat „Oosterbeek”, hoe goed ook bedoeld, de bestaande misverstanden nog heeft doen toenemen.

K. S.

Te eng gebonden? Verkeerd gebonden!

Wat nu?

Vrijmaken? Nooit anders dan in woorden!

Ds J. A. Schep, synodocratisch predikant, heeft zijn aangekondigde op Oosterbeek teruggaande brochure gepubliceerd; volgens ds B. A. Bos moet ze bewijzen, dat de schrijver zoo ongeveer heelmaal staat waar hij móet staan.

Nu, er komen ongetwijfeld wel uitingen van langzamerhand rijpend inzicht in voor; het wordt trouwens tijd na vijf jaar. Ik weet het, dat de laatste opmerking „zuur” kan gevonden worden: is er geen blijdschap over een zondaar, die zich bekeert? Ja zeker, maar aan dat laatste (het metterDAAD rechtsomkeert maken) schort het nu juist; en daarom is mijn opmerking niet zuur tegenover den schrijver, omdat hij nog niet zijn hoed afneemt voor de duizenden eenvoudigen van hart, die vijf jaren geleden meer zagen dan hij thans ontdekt heeft, en toen meteen hebben gedaan wat hun plicht was. In deze zelfde brochure staat nog zooveel dwaasheid (wat niet erg is) en valsche probleemstelling (wat wel erg is) dat we heusch niet naast ds Bos gaan staan, om de loftrouwen te steken. We willen eerst wel eens kijken, of we van nog steeds noodzakelijk beter inzicht teekenen en vruchten zullen zien. Voorloopig „rekenen” wij ds J. A. Schep „tot” degenen die a.s. Zondag de kerk weerspreken en in feite geloovigen weren, en anderen verhinderen op hun plaats te komen. Gelijkt we hem trouwens zien staan als medewerker van dr Ridderbos in de pers.

We zullen eerst iets van de betere, daarna van de slechtere geluiden uit de brochure doen zien. Onze lezers weten al, hoe ze heet en wat ze kost.

Voorop plaatsen we wat na lezing onze conclusie is: schrijver is in zijn verdediging van zijn nog steeds meedoen met de uitwerpers zóózeer de plank mis, en ventileert daarin zooveel principieele en historische onjuistheden, dat zijn brochure als „noch vleesch, noch visch” dient gequalificeerd: zij verteert door de onjuistheden in het ééne punt de juistheden op het andere. Er staan veel „juistheden” in dit geschrift. Maar als geheel is het „niet juist”.

Typisch Oosterbeekiaansch is dit geschrift: ten aanzien van de „vrijgemaakten” wordt het „quorundam culpa” hier zóó gehanteerd, dat tenslotte ondanks de plechtigheid van een „omnium culpa” zóózeer heen-gewerkt wordt naar een „nullius culpa”. Dat wil zeggen: a) precies als Oosterbeek tevoren deed, wordt ook hier gehandeld: op zoek naar schuld bij de vrijgemaakten noemt schrijver óf geen namen, zoodat de controle onmogelijk blijft, of, als hij een naam noemt, geen zaken, zooals ze in de papieren staan te lezen. Hij blijft dus in het „quorundam culpa” hangen (schuld van sommigen, maar vraag me niet naar strikte bewijzen!). Dan komt de plechtigheid: b) schrijver durft de stelling aan: de vrijgemaakten en wij („synodalen”) zijn MET ELKANDER scheurmakers (bl. 77); hetgeen dus beteekent (omnium culpa): de schuld drukt op allemaal, en wij zijn allen scheurmakers; maar c) in werkelijkheid komt dat dus neer op „nullius culpa”, de schuld van niemand, zoodra ge althans precies wilt aangeven wat nu wel en wat niet schuld is. Het woord scheurmaker wordt hier losgemaakt van zijn strikte kerkordelijke beteekenis; het blijft dus een vage onbepaaldheid.

Vleesch noch visch dus. Het is dan ook een typisch oosterbeeksch product. Alles ophangen aan de gekloofde-haar-tactiek, maar geenorsch en volledig ingaan op de kwesties van 1944.

Ten genoege van de synodocraten een paar flinke vegen uit de pan tegen den man, die in 1944 aanbod voorloopig te zwijgen, en intusschen alles op papier te zetten zoodra hij weer een kamer had, maar dan publiek (Schilder), — en geen woord over de mannen die tevoren reeds alles op papier gezet hadden, en waren afgewezen, en deels geschorst door de ondeskundigen, die hen niet aan konden (Greijdanus e.s.), alsof hun historie niet evenzeer bepalend was voor het conflict als die van iedereen.

Vleesch noch visch”. In de classis Assen (synodocr.) laat ds Schep de verzekering hooren, dat hij in alle harmonie in kerkeraad en classis Assen heeft kunnen werken, en dat geruchten over moeilijkheden in dezen totaal uit de lucht gegrepen zijn (hetgeen geen compliment is, na 1944). In hetzelfde nummer van het kerkblad evenwel, waarin deze geruststellende mededeeling voorkomt, vertelt de redacteur ds Meuleman, synodocr., dat hij ter wereld niet begrijpen kan, hoe ter wereld de Oosterbeekenaars (en dus ook ds Schep) „zoo maar” (!) kunnen onderschrijven, wat ds Schep hier uitvoerig betoogt, en wat een kind allang kon weten: dat er inderdaad geleerd is, en ook bindend verklaard is, dat de kinderen zijn te houden voor reeds wedergeboren. Ds Schep heeft het nu eindelijk ontdekt, vier, vijf jaar te laat; maar zijn collega roept weer vroolijk: het is niet waar. Oosterbeek en Schep zeggen: „terecht” kan men concluderen, dat er te eng gebonden is; en zijn bro-